

Edmund Husserl

IZKLOPLJENA TRANSCENDENCA BOGA

Po opustitvi naravnega sveta zadenemo še na neko drugo transcendenco, ki ni tako kot čisti jaz dana neposredno in obenem z reducirano zavestjo, marveč prihaja do spoznavanja na totalno drug način, hkrati pa je polarno nasprotna transcendenci sveta. V mislih imam transcendenco Boga. Redukcija naravnega sveta na absolutno zavest poda faktučna sovisja zavestnih doživljajev določenih vrst z izrazitimi pravilnostnimi redi, v katerih se znotraj sfere empiričnega zrenja konstituira, kot intencionalni korelat, morfološko urejeni svet, tj. svet, pri katerem lahko uporabimo klasificirajoče in opisujoče znanosti. Ravno ta svet, kar zadeva materialno spodnjo stopnjo, lahko v teoretičnem mišljenju matematičnih naravoslovnih znanosti obenem določimo kot "pojav" fizikalne narave, ki je podvržena eksaktnim naravnim zakonom. V vsem tem je, ker racionalnost, ki udejani fakt, ni takšna, ki bi terjala bistvo, čudovita teleologija.

Naprej: Sistematičnega raziskanja vseh teleologij, ki jih nahajamo v empiričnem svetu samem, npr. faktučnega razvoja vrste organizmov tja do človeka, v razvoju človeštva vzniknjenja kulture z njenimi zakladi duha itn., se ne da opraviti z naravoslovnimi razlagami vseh teh tvorb, na podlagi danih okoliščin in z naravnimi zakoni. Pač pa prehod k čisti zavesti z metodo transcendentalne redukcije nujno privede do vprašanja o temelju/razlogu sedaj podajajoče se fakticitete ustrezno konstituiraajoče zavesti. Vprašanja o "temelju/razlogu" ne vsili fakt nasploh, temveč fakt kot vir v neskončno stopnjujočih se možnosti in dejanskosti vrednot, kajti to ni temelj v smislu stvarno-kavzalnega vzroka. Ne bomo se zadrževali ob tem, kar bi sicer s strani religiozne zavesti še lahko dodali temu istemu principu, namreč umno utemeljujoči motiv. To, kar nas tu zadeva, je to, da po golih navedbah različnih skupin takšnih umnih razlogov za eksistenco zunajsvetne "božanske" biti ta ni transcendentna samo svetu, ampak očitno tudi "absolutni" zavesti. To

bi bilo torej "absolutno" v totalno drugem smislu kot absolutno zavesti, po drugi plati pa tudi transcendentno v totalno drugem smislu kot transcendentno v smislu sveta.

Seveda se fenomenološka redukcija razteza tudi na to "absolutno" oziroma "transcendentno". Ostaja izklopljeno iz raziskovalnega polja, ki ga je treba ustvariti na novo in naj bi bilo polje čiste zavesti same.

prev. T. Hribar

Opomba prevajalca:

Gre za prevod 57. paragrafa iz I. knjige *Ideen zu einer reinen Phaenomenologie und Phaenomenologischen Philosophie* (Husserliana III, Nijhoff, Haag 1950, str.138-140) Edmunda Husserla.